

Σ' ένα φύλλο της τοῦ Σεπτεμβρίου διαβάσαμε μιὰ συνέντευξη (στὴ Μασσαλία) συντάκτου της μὲ τὸν Μητροπολίτη Νουβίας (γιὰ τὰ ζητήματα τῆς ἔνωσης τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ ἡμερολογίου) καὶ σ' ἕνα ἄλλο (Ὁκτωβρίου) ἕνα γραφικὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ραζέλου γιὰ τὸ Διακοφ.ό.

“*Ελευθερία*”, μεγάλη Κυπριακὴ ἐφημερίδα. Χώρα ἀπὴ βε-
ρύτητα ποῦ ἔχουν οἱ γνῶμες της καὶ οἱ εἰδήσεις της γιὰ τὰ κυπριακὰ
ζητήματα, κρατᾷ ἐνήμερο τὸ κυπριακὸ κοινόν, μὲ “Ἐπιστολὲς ἐξ
Ἀθηνῶν”, στὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κίνηση τῆς Ἑλλάδας.
Σημειώνουμε μιὰ περιγραφή τοῦ Ἐλ Ὁμπέιנט τοῦ Σουδάν.
Ἐνδιαφέρεται καὶ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ποίηση — στίχοι τοῦ Σκίτη,
τοῦ Γιοφύλλη, τοῦ Σημηριώτη. Στὸ φύλλο της 17 Αὐγούστου ἀνα-
δημοσίεψε ἀπὸ περιοδικό μας τὸ ὄμοιο ποίημα τοῦ κ. Τάσου
Χλῶρη “Στερεὴ Στιγμὴ”.

“*Νέα Ἠχώ*”. Ἡ πολὺ γνωστὴ ἐφημερίδα τοῦ Πόρτ-Σαῖτ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Σ' ἕνα χρονογράφημά του στὸν «Ταχυδρόμο» τῆς 19 Ὁκτω-
βρίου ὁ Σκαραβαῖος μίλησε μὲ πολλὴ συμπάθεια γιὰ τοὺς «Ἀπο-
φοίτους». Τὴν εὐεργετικὴ δράση τοῦ «Συλλόγου τῶν Ἀποφοιτῶν»
πὺν κάθε χρόνο ἐξασφαλίζει βιβλία (φέτος πάνω ἀπὸ 6000) γιὰ
τόσα φτωχὰ ἑλληνοπαιδα, ἀπὸ καιρὸ ζητούσαμε εὐκαιρία νὰ τὴ
σημειώσουμε.

Οἱ εὐγενικοὶ νέοι ποῦ χωρὶς κανένα θόρυβο ἐργάζονται γιὰ
νὰ βοηθοῦν τοὺς ἀπόρους μαθητὰς γιὰ τὴν ἐξακολούθηση τῶν
σπουδῶν τους μᾶς προκαλοῦν τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν συγκίνηση.

Τελευταῖα ἐκτὸς ἀπτὴν ὑλικὴ φροντίδα οἱ “Ἀποφοῖτοι” ἐργά-
ζονται γιὰ ἕνα πολὺ σπουδαῖο ζήτημα στὴν πρόοδο τῶν ἑλλήνων
στὴν Αἴγυπτο, τὴν ἐκμάθηση τῶν Ἀραβικῶν. “Τὴν ἔλλειψι αὐτῆ”,
λέγει ὁ Σκαραβαῖος “τὴν αἰσθάνθηκαν περισσότερο ἀπὸ κάθε

” άλλον οί απόφοιτοι. Είς όποιανδήποτε έργασίαν και άν βρίσκων-
” ται, άντιλαμβάνονται σήμερα ότι τούς λείπει ένα από τά σημαν-
” τικώτερα — άν όχι τό πιό σημαντικό — για να προοδεύσουν
” στόν τόπον αυτόν. Μά αφού οί ίδιοι για τόν ένα ή τόν άλλο
” λόγο, άδιαφόρησαν όταν ήσαν μαθηταί, ή δέν έδιδάχθησαν άρ-
” κετά είς τά Κοινοτικά μας σχολεία, φροντίζουν τουλάχιστον να
” σώσουν τούς άλλους. Έπιστοποιήθη πιά ότι χωρίς τά άραβικά,
” δέν μπορεί ό ξένος να προοδεύση είς τήν Αίγυπτο. Τό παρελθόν
” πρέπει να λησμονηθῆ. Μαζύ με τόν Πατριάρχη, τό Έμπορικό
” μας Έπιμελητήριο, ενώνουν και οί Αποφοίτοι τίς προσπάθειές
” των, όπως ανάψουν τήν φλόγα του ένδιαφέροντος είς τήν ψυχήν
” των νέων μας για τή γλώσσα του τόπου. Η τελευταία των έγκύ-
” κλιος προς όλους τούς αποφοίτους των Κοινοτικών μας Σχολείων
” όμιλεί έκφραστικώτατα”.

Ο Κ. Γ. ΒΡΗΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ έγραψε στόν κ. Πιερίδη μιάν έπιστολή
σχετικά με τό ώραίο βιβλίό του τελευταίου “Ένας Ξένος κι’ άλλα
διηγήματα”. Από εκτίμηση τόσο στο έργο του κ. Πιερίδη όσο και
στήν άξία φιλολογικής γνώμης του κ. Βρσιμιτζάκη δημοσιεύουμε
τήν έπιστολήν αυτή ή όποία δέν άμφιβάλουμε να ένδιαφέρει τούς
πολλούς που διάβασαν τά διηγήματα του κ. Πιερίδη.

Annecy 19 Σεπτ. 1927

“Αγαπητέ μου Πιερίδη, έσύ μόνο άπ’ όταν έφυγα από τήν
’Αλεξάνδρεια, μου χάρισες με τό βιβλίό σου μερικές ώρες, έξ ίσου
εϋτυχείς μ’ εκείνες που έζησα άλλοτε στην ’Αλεξάνδρεια, όχι αυτά
τά τελευταία χρόνια, αλλά πολύ παλαιότερα. Τό βιβλίό σου ήταν
για μένα, άληθινό ταξείδι, άληθινή έπιστροφή σε περασμένη εϋτυ-
χία. Είσαι ό άληθινός ζωγράφος, και ό άληθινός ψυχολόγος τής
άλεξανδρινής ψυχής, προορισμένος μιά μέρα να κάμεις κάτι τό
μεγάλο. Τόν έαυτό μου, τήν άλεξανδρινή άτμόσφαιρα, τήν άλε-
ξανδρινή κοινωνία, τήν άλεξανδρινή νιότη κυρίως, όλα αυτά τά
βρήκα και τά άνεγνώρισα μες στές ώραίες, στές γλαφυρές σελίδες
σου. Και μόνο χθές και σήμερα τό πρωί σε διάβασα (κι άκόμη,
παρέλειψα τό “Ένα Ξένος, τό άφηκα δηλ. για άργότερα). Έπερί-
μενα τόσους μήνας να μ’ έλθει ή άπαιτούμενη διάθεση που να άπορ-
ροφηθώ από τήν άνάγνωσι του βιβλίου σου. Έδιάλεξα τή χθεσινή
μέρα, πιό βροχερή και πιό κρύα, από τή χειμωνιάτικη άλεξαν-
δρινή μέρα. Και έκλείσθηκα στην κάμαρή μου, με τήν ιδέα μόνο

νά ξαναδιαβάσω τὸ Μ ο ν α ξ ι ἄ ποῦ εἶχα διαβάσει στήν “Ἀλεξανδρινή Τέχνη” καί ποῦ μοῦ ἄρεσε πολύ. Ἐπερίμενα ἀπὸ σένα, ὕστερα ἀπὸ τὴν πρώτη μου αὐτὴ ἐντύπωσι πῶς θὰ εἶχες δώσει κάτι τὸ ἀλεξανδρινό, — καί γι’ αὐτὸ μέσον τοῦ Συμεωνίδη σοῦ ἐζήτησα τὸ βιβλίον σου — ἀλλὰ ἐφοβούμεν ἀπὸ τὴν ἄλλη, μὴν ἔχω ἀπογοήτευσι. Ἡ τέχνη εἶναι τόσο δύσκολη.

Λοιπόν, τὸ ἐναντίον συνέβη. Τὰ διηγήματά σου τὰ διάβασα τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ ἐξηκολούθησα τὴν ἀνάγνωσι σήμερα. Διαβάζοντάς τα ἐχάρηκα καὶ εἶπα: Νά τέλος, ἓνας ποῦ ἐνοιωσε τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ποῦ εἶναι συγχρόνως συγγραφεύς, καλλιτέχνης. Δὲν εἶναι τὰ πολλὰ λόγια, ἢ διεξοδικὴ περιγραφή, ποῦ σοῦ δίδουν τὴν ἀτμόσφαιρα ἐνὸς τόπου, ἢ ποῦ ἀποκαλύπτουν τὴν ψυχὴ τοῦ προσώπου ποῦ βάζεις στὸ ἔργον σου. Ποιὸ ἄλλο βιβλίον σοῦ δίδει καλύτερα τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς Φλωρεντίας, ἀπὸ τὸ *Lys Rouge* τοῦ Anatole France. Πόσο σύντομες ἢ περιγραφές του ὅμως.

Ἔτσι στὸ βιβλίον σου βρῆκα κάθε τι ποῦ χρειάζεται γιὰ νὰ μὲ ικανοποιήσει, νὰ μὲ κάνει νὰ συγκινηθῶ καὶ νὰ θαυμάσω συγχρόνως γιὰ τὸ ἀσφαλές τῶν μέσων ποῦ μεταχειρίζεσαι. Ποιὰ δυνατὴ παρατηρητικότητά ἔχεις! Καὶ τί ὠραία ἐκλέγεις ἀπὸ ὅσα βλέπεις.

Στὴ Μ ο ν α ξ ι ἄ ιδίως μ’ ἐκράτησε ἡ περιγραφή σου: “ἓνα κίτρινο ἀλόγεμα Κνριακῆς”, λέγει τὸ πᾶν. Κι ὁ τύπος ποῦ καθόνταν στὸν μπάνκο καὶ λές, “φοροῦσε γιαλιά, κρατοῦσε ξεμουγιαστῆρι καὶ κοιτάζε τοὺς διαβάτες”, πολὺ καλὰ σχεδιασμένος.

Στὸ διήγημά σου Σ τ ’ Ἀ ν ο ι χ τ ἄ, διακρίνω μιά θεατρικὴ ἀντίληψιν στήν τέχνη σου. Τὰ κορίτσια μὲ τὴ μητέρα τους, εἶναι ἢ πολὺ γνωστὴ μας ἀλεξανδρινὴ φτωχὴ οἰκογένεια, ποῦ “ψηλοπετᾶ”. Ἡ κουβέντες, λές καὶ τές ἄκουσε ὁ ἴδιος ὁ ἀναγνώστης. Ὁ Χαλίλ, ἀληθινὴ εἰκόνα Murillo.

Ἡ Τ έ ν τ α τοῦ ἀχτάρικου (περίεργο, ἐγὼ τὸ βλέπω σιδερωτάδικο, ἴσως γιὰτὶ μᾶλλον ἐγνώρισα ἀραπάδες σιδερωτάδες πορὰ ἀχτάρηδες) “ἀπὸ τσουβάλια ποῦ κρεμόταν σάν ξεσκισμένη σημαία” εἶναι κάτι ποῦ τὸ βλέπεις. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὴν ψυχολογία, ποῦ εἶναι πολὺ σωστή, καθὼς καὶ τὸ φυσικὸ τοῦ διαλόγου, καθὼς καὶ τές οὐκ ὀλίγες εὐτυχεῖς ἐκφράσεις σου “τὴν εἶχε σαστίσει μὲ τές περιποιήσεις του”.

Τὸ Ἄ σ π ρ ο ἄ λ ο γ ο ῦ, στὸ περιγραφικὸ του μέρος καλὸ στὸ συμβολικὸ του ἀδύνατο.

Ὁ Χ ω ρ ι σ μ ὸ ς, πολὺ ὠραῖο περικλείνει ἐξ ἄλλου μιά τέλεια εἰκόνα. Ἡ πανωμερίτισες ποῦ γύρω ἀπὸ τὸ κρεββάτι τῆς

ἄρρωστης, ποῦ τραγουδοῦσε (τὸ ἴδιο της μοιροῦ ἴτι), "ἀκολουθόν-
τας τὸ ρυθμὸ τοῦ τραγουδιοῦ, λύγιζαν, σὰν καλαμια τὸ κορμί
τους"...

Σὲ συγχαίρω (πρᾶγμα ποῦ δὲν ἔκαμε μίτη ὁ Βουτυρᾶς) ποῦ
δίδεις ἑλληνικὰ ὀνόματα σὲ ἑλληνικὰ πρόσωπα. Ἀρκετὰ πιά, ὁ
Στάμνας καὶ ὁ Στάθας καὶ ὁ Κούτρας καὶ ὁ Βύδας κλπ. ὅλα αὐτὰ
τὰ δυσύλλαβα. Γαλάτης, Λυμπερόπουλος· κάνεις καλὰ καὶ τοὺς ὀνο-
μάξεις ἔτσι. "Ἕλληνες δὲν περιγράφεις;

Ὁ Ἄ δ ε λ φ ὀ ς, εἶναι ἡ ζωγραφιὰ ἐνὸς ταπεινοῦ μὲ καλὴ
καρδιά· κυκλοφορεῖ σὲ περιβάλλον ἀλεξανδρινό. Ὁ Ἄντρέας Λου-
κίδης, ὅπως τὸν περιγράφεις, ὁ τύπος τοῦ φθονεροῦ καλλιτέχνη,
δύσμορφη ψυχὴ, σὲ δύσμορφο σῶμα. Ἄν ἦταν ἀνώτερος καλλιτέ-
χνης θὰ φθονοῦσε λιγότερο τοὺς λιγότερον "φθασμένους" ἀπὸ
ζεῖνον.

Αὐτὲς ἡ ἐντυπώσεις μου, ἀγαπητέ. Τὸ βιβλίο ποῦ ἔδωκες, εἶναι
ἔργο. Στέκει. Ἔδωκες ἓνα document. Φαίνεται μᾶλλον ἠθογραφικό,
ἐνῶ εἶναι περισσότερο ψυχολογικό. Τὰ πρόσωπά σου ζοῦνε ὅλα μὲ
ἰδεώδη· φαντάζονται τὸν ἑαυτὸ τους περισσότερο, καλύτερο, ἀνώ-
τερο ἀπὸ ὅτι εἶναι. Θέλουν, ζητοῦν κάτι, τὸ τελειότερο. Ἡ ἀνη-
συχία τὰ μαστίζει, τὰ τυραννᾷ· ἡ ἀνησυχία ποῦ εἶναι τὸ γενικὸ
γνώρισμα τῶν ἀλεξανδρινῶν.

Ἔσο ἀσφαλής. Ἔκανες κάτι τὸ καλὸ ἀλλὰ, δυστυχῶς,
ποῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοηθεῖ ἀπὸ ὅλους. Τὸ ἔργο σου
εἶναι γιὰ τοὺς λίγους.

Γειά σου

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΣΤΗΝ "ΙΣΙΔΑ" §10]27 ὁ κ. Τ. Μαλᾶνος ἐπιτίθεται σφοδρότατα
ἐναντίον τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου. Δὲν θὰ βαλθοῦμε νὰ ὑπερασπι-
σοῦμε τὸν μεγάλο συγγραφέα Ξενοπούλου γιατί βέβαια δὲν κινδυ-
νεύει μὲ τὰ περιαντολογήματα τοῦ κ. Μαλάνου, γνωστοῦ ἀκίνδυνου
ἐχθροῦ ὅσων ἀγνόησαν τὰ βιβλία του, ἀλλὰ σὰν Ἀλεξανδρινὸ πε-
ριοδικὸ ἀγανακτοῦμε μὲ τὴν μεροληπτικὴ αὐτὴ τακτικὴ.

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ γιὰ τὴν ἀσυναρτησίαν του κ. Εὐαγγέλου σ' ἓνα
ἄρθρο του στὴν "Ἰσιδα" (29 Ὀκτωβρίου) μέσα σὲ ἄλλα λέγει ὅτι
ὁ κ. Μαλᾶνος ἔρριξε φῶς στὸ Καβαφικὸ ἔργο: ἀγνοεῖ φαίνεται

πῶς ὁ κ. Μαλᾶνος ποτέ δέν δημοσίεψε μελέτη γιά τήν ποίηση τοῦ Καβάφη. Ἀναφέρει ἐπίσης μιᾶ φράση — εὐτράπελη — πού λέγει ὅτι εἶπεν ὁ Καβάφης, καί τήν πέρνει ὁ εὐλογημένος στό σοβαρό (!!) μὴ γνωρίζοντας — πράγμα πού καί οἱ πέτρες τῆς Ἀλεξάνδρειας τὸ ξέρον — ὅτι ὁ Καβάφης ὅταν χωρατεύει συνηθίζει νὰ δίνει στόν ἄστεϊσμό του πότε σοβαροφάνεια, καί πότε σατυρική (ἀλλὰ κρυμμένη σατυρική) ἔμφαση : πιθανόν γιά νὰ γελοῦνται οἱ ἄθῳοι τοῦ εἴδους τοῦ κ. Εὐαγγέλου.

ΜΕ ΤΟ ἐρχόμενο τεῦχος μας οἱ συνδρομητῆς τῆς “Ἀλεξανδρινῆς Τέχνης” θὰ λάβουν τόν πίνακα περιεχομένων τοῦ πρώτου τόμου πού κλείνει μὲ τὸ τεῦχος αὐτό.